

Вітаю вас, шестикласники!

Пропоную вам ознайомитись з навчальним матеріалом з розділу «Технологія побутової діяльності» та виконати міні-проект «Охайне житло». Завдання з елементами проектування, пов'язані з життєдіяльністю та самообслуговуванням «Охайне житло».

§20. ГІГІЄНА ЖИТЛА

- 1. Значення гігієни житла в житті людини.*
- 2. Прибирання житла.*
- 3. Послідовність дій під час прибирання житла.*
- 4. Мийні засоби для прибирання житла.*
- 5. Інструменти для прибирання житла.*
- 6. Особливості догляду за предметами інтер'єру та побутовою технікою.*

Значення гігієни житла в житті людини

Житло є одним із найважливіших факторів зовнішнього середовища. З ним тісно пов'язане все життя людини, воно захищає від несприятливих метеорологічних факторів, є місцем роботи, відпочинку, сну. Відсутність у помешканні необхідного санітарно-гігієнічного мікроклімату негативно впливає на дихання, теплообмін, нервову систему, інші фізіологічні функції організму.

Повноцінне в гігієнічному відношенні житло повинно бути *прибраним, достатньо просторим, сухим, мати сприятливий мікроклімат, чисте повітря, важливо, щоб у нього потрапляло сонячне світло.*

Прибирання житла

Красиво упорядковане, затишне житло — це запорука настрою і здоров'я. До нього приємно повертатися з роботи, навчання, проводити у ньому час, приймати гостей (мал. 259).

Мал. 259. Вигляд чистого приміщення

Народна мудрість гласить: «Чисто не там, де прибирають, а там де не сміять!» Тому, щоб у приміщенні було чисто, необхідно з порога починати піклуватися про чистоту. А це означає — не заносити бруд з вулиці. Перш за все, стежити за тим, щоб разом з одягом і взуттям не приносилися пил і бруд. Для цього верхній одяг (пальто, плащі) витрушувати, а для очищення взуття покласти спеціальні доріжки перед входом у приміщення. Верхній одяг і взуття слід залишати в передпокою і не заносити його в кімнату, спальню чи на кухню (мал. 260).

Мал. 260. Зберігання речей у передпокої

Прибирання житла ділиться на три категорії: щоденне, щотижневє, генеральне.

До **щоденного прибирання** належать такі види робіт: протирання пилу, підмітання та вологе протирання підлоги, витрушу-

вання та прибирання постільної білизни, змита́ння пилу та сміття з підвіконь і меблів на кухні, миття посуду, провітрювання кімнат.

Щотижневe прибирання проводиться раз на тиждень і дуже схоже на щоденне. Тільки робити його необхідно більш ретельно — витирати підвіконня, протирати від пилу люстри, вибивати килими, доріжки, мити двері, вікна, змитати пил зі стелі й стін, протирати від пилу кристаль, фарфор, натирати спеціальними засобами меблі, пилососити, прибирати у ванній і туалетній кімнатах, кухні, коридорі, мити підлогу.

На кімнатних рослинах збирається багато пилу, тому їм теж необхідно влаштовувати вологе прибирання, а ще краще — душ (мал. 261). Якщо є можливість і догляд за кімнатною рослиною дозволяє це робити, то краще рослини віднести у ванну і там змити пил водою.

Генеральне прибирання квартири (будинку) проводиться дватри рази на рік. Крім робіт, які виконують щотижня, генеральне прибирання включає цілий ряд додаткових. Зазвичай це роблять, коли відбувається зміна пори року. Якщо літо змінюється осінню, необхідно за літній період випрати килимки, доріжки, палац, щоб вони добре просохли на сонці. Коли приходить весна, потрібно вимити вікна, попередньо їх розкрутивши, тобто протерти ретельно рами, скло, як зовні, так і всередині (мал. 262). Меблі відсунути від стін й очистити пилососом задні стінки від пилу та протерти (чи помити) підлогу під меблями.

Усередині меблів прибирання теж необхідне. Для цього виймають речі, витрушують їх, особливо ті, які довго зберігаються.

Улітку потрібно винести на вулицю або балкон пальто, шуби, дублянки, куртки, пуховики і повісити їх, щоб вони підсохли, і провітрилися. А полиці тим часом протерти від пилу. Під час генерального прибирання штори, тюль, фіранки необхідно випрати або витрусити від пилу. Якщо у приміщенні є картини, то їх потрібно зняти зі стіни, ретельно протерти сухою ганчіркою, а потім і стіну, на якій вони висіли.

Мал. 261. Способи догляду за квітами

Мал. 262. Миття вікон

Послідовність дій під час прибирання житла

Існують певні **правила та послідовність**, яких слід дотримуватися під час прибирання житла.

Прибирання виконують у робочому одязі — одягають зручні сукню чи брюки, надівають фартух, рукавички та зав'язують на голову хустинку (мал. 263).

Мал. 263. Одяг для прибирання квартири

Перед прибиранням, насамперед, треба відкрити вікно. Потім прибрати постіль. Простежити, щоб увесь одяг акуратно висів у шафі або був складений на поличках. Якщо на стільці чи кріслі залишився брудний одяг, віднести його в кошик для білизни, щоб випрати.

Після цього складають свої іграшки, прикраси, книжки, прибирають робоче місце. Кожна річ повинна мати своє місце, щоб у разі необхідності, вона була під рукою.

Щоб витерти пил з меблів та підвіконня, користуються чистою м'якою ганчіркою. Підвіконня протирають зволоженою ганчіркою, а меблі сухою (мал. 264). Підлогу підмітають щіткою або віником. Віник змочують водою. При цьому слід *пам'ятати*, що сухий віник створює пил, а надто мокрий залишає бруд і сліди на підлозі. Замітаючи, не забувати про пил під столом, шафою, ліжком. Сміття треба знести до дверей, зібрати на совок, а потім викинути у відро для сміття. Якщо на підлозі є килими чи доріжки, можна скористатися *пилососом*.

Після прибирання підлоги вологою ганчіркою витерти стіл, полицки, стільці — всі місця, де збирається пил.

Мал. 264. Ганчірки для прибирання приміщень

Це цікаво

У кожного з нас удома є віник, за допомогою якого ми підтримуємо у помешканні чистоту й порядок. А наші далекі предки вважали віник найдавнішим домашнім оберегом. Вони вірили, що віник і мітла не тільки очищали, а й захищали дім від зла і напастей. Мітлу ставили ручкою вниз біля дверей хати, щоб уберегти своє житло від незваних гостей. Цей предмет використовували і в обрядах: віником розчищали дорогу нареченому та нареченій, стару мітлу втикали в грядки для захисту врожаю, віником били плодові дерева, щоб вони краще плодоносили. А за небажаним гостем до цих пір «замітають слід», щоб більше не з'являвся на поріг дому.

Існує безліч прикмет і звичаїв, пов'язаних з прибиранням житла. При переїзді в новий дім старий віник обов'язково брали з собою: по-перше, щоб перевести домового (є повір'я, що домовий живе саме під віником); по-друге, щоб на викинутий віник не наступили й тим самим не причинили господарям неприємностей.

Коли купували новий віник, спочатку ним що-небудь вмітали в дім, а вже потім починали прибирання. Вважалося дуже корисно загадувати бажання, коли вперше замітати новою мітлою чи віником. Прибираючи в будинку, щоб не вмітати все добре, мели від порогу в середину кімнати. Різними віниками в одній хаті мести — розпорошувати достаток.

Віник потрібно щорічно міняти; вважалося, що разом з ним відходили біди, які накопичувались протягом року.

Це цікаво

Учені підраховали — щорічно на Землю падає 300 тонн космічного пилу. І ще мільйони його тонн утворюються в процесі життєдіяльності людей. Ось і відповідь на вічне запитання: «Звідки береться стільки пилу?» Втім, прибирання роблять не тільки заради порядку і затишку. Завдяки регулярному прибиранню та дезінфекції ми позбавляємося від шкідливих мікроорганізмів і частинок пилу, що викликають алергію. Це особливо актуально для квартир, де є домашні тварини.

Мийні засоби для прибирання житла

Сучасна техніка, аксесуари для прибирання та побутова хімія (мийні засоби) допоможуть швидко виконати догляд за житлом, приклавши мінімум зусиль.

Мийні засоби — це речовини, за допомогою яких можна зробити речі та оселю чистими (мал. 265).

Мал. 265. Види мийних засобів

Мийні засоби виробляють з'єднанням різних хімічних речовин у складному виробничому процесі. Нафтопродукти, жири, смоли та інші компоненти входять до складу цих речовин. Їх випускають на хімічних заводах зі спеціальним обладнанням. Ті складові мийних речовин, які надають виробам очищувального ефекту, називають *поверхнево-активними речовинами* (ПАР). Вони можуть бути виготовлені з різноманітної сировини, наприклад нафтопродуктів, тваринних і рослинних жирів.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України в нашій країні мийним **засобом** є будь-яка *речовина* або *препарат*, що містить мило та/або інші *поверхнево-активні речовини*, призначені для *прання* або *очищення*. Мийний засіб може бути у формі *рідини*, *порошку*, *пасти*, *бруска*, *плитки*, *таблетки* тощо. Щоб запобігти псуванню шкіри рук, потрібно застосовувати *гумові рукавички*.

За призначенням **мийні засоби** поділяють на такі **групи**:

- *для підлоги* — допомагають видаляти пил та плями і попереджають забруднення поверхні підлоги;
- *для меблів* — видалають пил та плями, покривають меблі захисним покриттям;
- *для ванної та санвузла* — видалають мікроби, гриби та вапно, слугують для вибілювання та захисту сантехніки;
- *від накипу* — видалають вапно та накип з нагрівальних елементів та блискучих поверхонь сантехніки;
- *для скла* — запобігають псуванню поверхні скла й очищують його від плям та пилу;
- *поліролі* — видалають жирові плями з поверхонь корпусних та полірованих меблів, надають їм блиску і створюють захисну плівку від пилу, бруду та пошкоджень;
- *для знежирення поверхонь* — видалають жир з поверхонь меблів та кухонного обладнання.

За *способом нанесення* мийні засоби поділяють на *аерозольні* та *рідкі*.

Інструменти для прибирання житла

Для якісного та швидкого прибирання житла використовують **спеціальні інструменти**.

Швабра — народна назва «ледар» — інструмент для вологого прибирання у важкодоступних місцях. Найчастіше швабра являє собою платформу (плоску рейку завширшки близько 5 см, завдовжки близько 50 см, завтовшки не більше 1–2 см), до якої перпендикулярно кріпиться довга кругла ручка, довжина якої

найчастіше становить від 90 см до 160 см. На платформу швабри звичайної конструкції накидається (намотується) ганчірка. Залежно від робочої поверхні швабрами можна працювати з ганчірками зі звичайної тканини і з мікрОВОлокна (*мал. 266*).

Мал. 266. Дерев'яна швабра

Мал. 267. Сучасна швабра

Сучасна промисловість для миття підлоги виготовляє зручні швабри, до яких додаються:

- змінні насадки та відро з пристосуванням для віджимання ганчірки (*мал. 267*);
- декілька різних видів ганчірок — для витирання пилу з полірованих поверхонь;
- серветки для вологого прибирання;
- губки з жорсткою поверхнею.

Особливості догляду за предметами інтер'єру та побутовою технікою

Догляд за м'якими меблями

М'які меблі — це зручні меблеві вироби для сидіння та лежання (*мал. 268*). Зазвичай вони мають текстильну поверхню, а це означає, що за нею потрібен певний догляд, а саме: видалення плям, пилу та рідини. Існує кілька **рекомендацій** щодо догляду за м'якими меблями:

- рідину треба видаляти з поверхні за допомогою серветки — її слід промочити, а не витирати;
- мийні засоби потрібно використовувати в малих кількостях, наносити на ганчірку, а не прямо на очищувану поверхню;
- рекомендується використання піноутворюючих мийних засобів;
- не відскоблювати засохлі плями або злиплий ворс матеріалу;
- не використовувати мийні засоби, що містять сильні хімікати та розчинники.

Мал. 268. М'які меблі

Це цікаво

Рекомендації щодо видалення бруду та плям з м'яких меблів:

- сліди від кулькової ручки або помади можна видалити за допомогою 10 % спиртового розчину;
- жувальну гумку потрібно накрити кубиками льоду (у пластиковому пакеті) й відскребти тупим предметом;
- плями крові видаляти тільки холодною водою;
- шоколад — зчистити висухлу пляму і замити теплою водою з м'яким милом;
- жир, масло — рясно посипати сіллю, дати увібрати жир, зняти залишки сухою губкою, потім змочити губку в спирті і злегка потерти пляму.

Догляд за корпусними меблями

Корпусні меблі (мал. 269) — це предмети інтер'єру, виготовлені з натуральної деревини та фанери, пресованої дерев'яної стружки та картону, пластикових замінників деревини. Щоб меблі мали гарний вигляд і довго слугували господарям, під час користування ними необхідно дотримуватись нижчеописаних рекомендацій:

- корпусні меблі псуються від води, тому їх протирають спочатку сухою ганчіркою, а потім куском фланелі, злегка змоченої спеціальними поліролями. Після цього меблі натирають до блиску сухою м'якою ганчіркою;
- для догляду за поверхнями меблів слід застосовувати засоби, що відповідають матеріалу покриття. Перед використанням мийного засобу необхідно уважно ознайомитися з інструкцією;

- категорично недопустимо під час очищення будь-яких меблевих поверхонь застосовувати тверді пристосування — скребки, губки з пластиковим або металевим ворсом і т.ін. Слід користуватися м'якою тканиною або замшею.

Мал. 269. Корпусні меблі

Догляд за побутовою відеотехнікою

До побутової відеотехніки належать: телевізори, комп'ютери, ноутбуки, планшети тощо (мал. 270). Під час догляду за ними треба знати такі рекомендації:

- щоб очистити корпус монітора або телевізора, слід скористатися сухою або злегка зволоженою м'якими очисниками тканиною. Парфумерія та розчинники не використовуються для цієї мети;

- у комп'ютерних салонах і магазинах побутової техніки можна придбати спеціальні серветки та спреєві очисники. Речовини,

Мал. 270. Побутова відеотехніка

які містяться в очиснику, не пошкодять захисний шар екрана; вони мають гарні антистатичні властивості.

Догляд за скляними та дзеркальними поверхнями

У повсякденному житті нас оточують предмети інтер'єру, оздоблені скляними та дзеркальними поверхнями (мал. 271). Такі предмети прикрашають наші оселі, але потребують спеціального догляду та відповідних засобів по догляду за ними:

- сучасна промисловість пропонує для чищення дзеркальних поверхонь спеціальні ганчірочки з мікрофібри* (такими найчастіше протирають скло машин і екрани моніторів). Вони підійдуть як для дзеркала, так і для скляних поверхонь;

- існують також спеціальні вологі серветки для скла і дзеркал, які ідеально очищають їх поверхні;

- для очищення скла добре підійде будь-яка бавовняна ганчірка, рушник чи клапоть тканини;

- необхідно стежити за вологістю повітря в приміщенні. Для дзеркала шкідлива як недостатня вологість, так і надлишкова. Тому дзеркала для ванної кімнати покривають спеціальним покриттям.

Мал. 271. Меблі зі скляними та дзеркальними поверхнями

Пам'ятай! Усі роботи, пов'язані з використанням хімічних речовин та пристроїв для прибирання, треба виконувати з дотриманням правил безпечної праці та санітарно-гігієнічних вимог.

Послідовність виконання міні-проекту «Охайне житло»

1. Визначте параметри свого житла (скільки м² має житло, кількість кімнат, додаткові приміщення, балкон тощо).
2. Визначте стан охайності житла.
3. Пригадайте, як часто виконується генеральне прибирання житла.
4. Подумайте, щоб вам хотілось змінити у вашій оселі.
5. Складіть план дій з організації охайного житла.

Обов'язкове додаткове завдання: <https://naurok.com.ua/test/start/390919!>

Виконайте міні-проект у зошиті. Відповіді відскануйте або сфотографуйте та надішліть за електронною адресою: gellyaa@ukr.net

Не забувайте вказувати прізвище та ім'я, а також клас в якому ви навчаєтесь